

KUHINJA IZ ČASA ANTIKE

Srečo Vernig

V 18. stoletju meščanstvo prevzema vidno vlogo v družbeni ureditvi. Vstopamo v obdobje razsvetljenstva. Fevdalni družbeni red počasi odhaja, absolutizem in cerkevno verski red izgubljata na moči in vplivu na družbo. 1789 izbruhne francoska revolucija. Mejnik v zgodovini. Eden od slovenskih razsveteljencev iz Zoisovega kroga je bil Valentin Vodnik, župnik na Koprivniku nad Bohinjsko Bistrico. Leta 1799 je izdal Kuharske bukve, prevod iz različnih nemških predlog. Šentjurju pri Celju so or-

ganizirali v okviru Dnevoev evropske kulturne dediščine pripravo hrane iz časa antike z arheologinjo Polono Janežič. Ideje za kuhinjo so črpali iz zapisov starih avtorjev (Apicius – De re coquinaria, Katon – De Agrikultura, ..). Poglejmo le drobec tega kar so ponudili.

Ploščati kruhki.

Za pripravo kruhkov potrebujemo: 500 g polnozrnate pirine moke, 300 ml tople vode, žličko soli, začimbe, lovorjev list za peko.

Iz vseh sestavin, razen lovorjevih listov, znetemo čvrsto testo. Nekaj minut testo gnetemo. Pustimo ga stati pol ure. Testo razdelimo na manjše kroglice in jih z rokami ali valjarjem oblikujemo v tanke ploščate kruhke. Pečemo jih 15 minut v pečici na lovorjevih listih pri 180 stopinj celzija ali v ponvi brez olja.

Svinjski zrezki v omaki.

Potrebujemo; 2 svinjska kotleta, oljčno olje, 1 dcl belega vina, pol dcl defrutuma (ali gozdnega soka), 3 žličke garuma ali sol za začinit, pol

žličke črnega popra, pol žličke luštrekovihi semen, vejico timijana.

Na segreto ponev vlijemo olje in vanjo položimo meso. Meso popražimo na obeh straneh nekaj minut. Med tem ko se meso praži, semena stremo v možnarju in dodamo ostale sestavine. Omako dobro premešamo in polijemo po mesu. Še malo pokuhamo, da se okusi povežejo in postrežemo.

Kaj smo kuhali na Gorenjskem pred stotimi leti? Poznate recepte naših babic in prababic? Recept lahko sporočite na muzejskodruštvoled@gmail.com z navedbo imena in priimka pra/babice in se udeležite nagradne igre. Med vsemi prispelimi recepti bomo izžrebali srečnega dobitnika, ki bo prejel spominski srebrenik Muzejskega društva Bled.

Viri:

Janežič, Polona: Recepti iz časa antike (Dnevi evropske kulturne dediščine, Šentjur pri Celju, 7. oktober 2023

Rajh, Maja: Diplomsko delo, Nemške prevzete besede v Kuharskih bukvah Valentina Vodnika

POD JUGOSLOVANSKIM NEBOM, 1934

Niko Mručić

Pod jugoslovanskim nebom, 1934. Prvi in edini filmski zvočni posnetek jugoslovanskega kralja Aleksandra Karadorđevića. Na posnetku z Bleda iz leta 1931 se zahvaljuje češkoslovaškemu veleposlaniku Robertu Fliderju za prisrčen sprejem, ki so ga češkoslovaški sokoli pripravili svojim jugoslovanskim prijateljem na nedavnem Devetem sokolskem zletu v Pragi in pozdravlja češkoslovaškega predsednika Tomaša Masaryka ter bratski češkoslovaški narod. Veleposlanik Flider se mu zahvaljuje za pozdrave in sprejem na Bledu. ^[1]

1 www.kinoteka.org.rs

MLINSKA GODBA NA PIHALA

Franci Knaflič

Zgodilo se je leta 1927, ko so na pobudo načelnika in tajnika PGD Mlino ustanovili Mlinsko godba na pihala kot Godbeni odsek PGD Mlino – Bled. 27 članov - godbenikov in gasilcev je na ustanovnem sestanku sprejelo pravila delovanja, izvolili so vodstvo, sklenili pogodbo s kapelnikom, najeli vadbena soba ter se dogovorili za nabavo instrumentov. Godbeniki so bili amaterji, ljubitelji »pleh muzike«, sicer pa kmetje in obrtniški pomočniki z Mlinem in Zazerja, prihajali pa so tudi od

drugod. Godbeniki na čelu z odločnim predsednikom Slavkom Repetom in talentiranim kapelnikom Henrikom Šejnostom skupaj so bili gonilna sila na poti za doseg jasnih ciljev, ki so jih določili na ustanovnem zboru. V začetku leta 1931 so za nastope in koncerte v svojem repertoarju imeli že 58 skladb.

Številni nastopi Mlinske godbe na pihala v času pred II. svetovno vojno v Zdraviliškem parku posebej pa na baklijadah na Blejskem jezeru, v hotelih na Mlinem, pred Kraljevim dvorom, za cerkvene praznike, na športnih dogodkih in na gasilskih in drugih prireditvah so močno zaznamovali njeno delovanje. Kraljevi dvor je godbo vabil ob številnih državnih in družinskih dogodkih. Tako se je zgodilo, da so svoj prvi nastop v čast rojstva kraljeviča Andreja imeli prav pred kraljevim dvorom na Mlinem in hotelom Petran. Svoj prvi koncert pa so izvedli v hotelu Central na Mlinem. Nastopi

so se vrstili v Bohinju, v Lescah, na Jesenicah in širom po Gorenjskem. Nastopi na državnih in vsejugoslovanskih slovesnostih v Ljubljani pričajo, da je godba s časoma prerasla lokalno raven delovanja in se uveljavila v širšem slovenskem prostoru. Po II. svetovni vojni se je sloves Mlinske godbe na pihala še nekaj časa zadržal. Na manjše število nastopov je vplivalo tudi dejstvo, da je bilo nastopov predvsem za cerkvene praznike bistveno manj. V spremenjenih političnih razmerah je bilo treba dopolniti glasbeni repertoar. Nove partizanske koračnice in skladbe, ki so nastale med in po II. svetovni vojni so se hitro naučili in uvrstili v svoj program nastopov. Po II. svetovni je bila godba nekajkrat vabljen na sprejeme za predsednika Tita, ki je z gosti pogosto prihajal na Bled, vendar so ti nastopi postopno prenehali. Preostalo je igranje budnic za Praznik dela 1. maja in za praznik povojne občine Bled oz. kasneje krajevnega praznika Bleda 22. julija. Nastopanje na komemoracijah ob Dnevu mrtvih in igranje na pogrebih se je nadaljevalo, kot tudi na slovesnostih lastnega in drugih PGD. Vodstvo Godbenega odseka in PGD Mlino se je nenehno trudilo in skušalo narediti vse, da Mlinska godba na pihala ponovno prevzame nekdanjo vlogo in primat na Bledu. Zadnje vzpodbudno upanje se je zgodilo v letih 1962 do 1965, ko se je Mlinski godbi pridružilo veliko mladih Mlinanov in v tem času so ustanovili Mladinsko godbo. Promocijski koncert ob 60. letnici Godbe Gorje v Gorjah leta 1967 je bil eden odmevnejših nastopov v zadnjih letih delovanja. Okrog leta 1970 je zaradi pomanjkanja godbenikov in drugih težav godba prenehala delovati.

Mlinska godba na pihala okrog leta 1936 oz. 1937

VLADIMIR SILIČ (11.12.1939 - 30.3.2023)

Damjan Mulej

Domoznanec in varuh ljudskega blaga se je rodil očetu zidarju in materi šivilji na Selu, kjer je preživel otroštvo. V družini sta bila še mlajši brat Zdravko in sestra Marja. Kot otrok je pasel krave in pomagal pri različnih kmečkih opravilih. Že takrat so se mu nehote v spomin zapisovale vaške šege, običaji, zgodbe in različna doživetja vaškega okolja. Izučil se je za strojnega ključavničarja in orodjarja. Vajeništvo je opravljal v Tovarni verig Lesce, kjer se je zaposlil. Ob delu je končal srednjo tehniško šolo in kot strojni tehnik izbral delo

delovodje. Hkrati je vstopil v Zvezo komunistov. Šolanje je nadaljeval na višji šoli za organizacijo v Kranju. Še pred zaključkom je bil premeščen v kadrovski oddelek. Delo mu je ustrezalo, a sprožalo številne konflikte, zato je sprejel povabilo novonastajajočega Centra za obrambno usposabljanje v Poljčah, kjer je prevzel mesto pomočnika načelnika. Po dveh letih je kandidiral za predsednika Občinskega sveta Zveze sindikatov in bil izvoljen. Po zaključenem mandatu je bil uspešen na razpisu za direktorja tovarne strojev in naprav LIP FILBO v Bohinjski Bistrici. Funkcijo je v turbulentnih časih do upokojitve opravljal 11 let in tako zaključil poklicno pot od pastirčka do direktorja.

Leta 1990 je prevzel funkcijo predsednika Območne organizacije Stranke demokratične prenove, današnjih Socialnih demokratov (SD). Tri mandate je bil svetnik Občine Bled, ki mu je leta 2012

podelila Srebrno plaketo. Iz politike se je dokončno umaknil po globokem razočaranju nad takratnim predsednikom SD Borutom Pahorjem. Bil je tudi podpredsednik Turističnega društva Bled in predsednik sekcije Ljubitelji Dobre gore, ki je urejala pohodne poti na Bledu in v bližnji okolici. Za prispevek turizmu je dobil več priznanj.

Po upokojitvi se je še intenzivneje posvetil zbiranju in zapisovanju kulturne dediščine. Njegov arhiv obsega tisoče fotografij starih vrat, hiš, cerkva, kozolcev ipd. Zbiral je ledinska in hišna imena občine Bled, pregovore, izštevance in manj znane besede ter zapisoval kroniko blejske občine. V vodniku je predstavil njene pohodne poti in v atlasu ledinska imena. Prav posebno mesto v njegovem srcu je imelo Selo z vaščani, ki jim je posvetil dve knjigi. Po spominih iz otroških dni je vzporedno v knjižnem in narečnem jeziku zapisal vaške zgodbe. Svojo življenjsko zgodbo je ob 80-letnici predstavil v knjigi Bil sem tam. Za slovenski prostor je pomembno delo o rezljanih vratih na Slovenskem, ki jih je s soprogo zbiral in fotografiral celo desetletje. Nekaj teh fotografij je razstavljenih v blejski knjižnici. Žal objave ni dočakal njegov roman Anuška. Ljubil je Bled in na vseh področjih za seboj pustil neizbrisljive sledi.

V knjižnici, marec 2021, (foto Damjan Mulej)

DUŠAN SERNEC (1882-1952)

Janez Fajfar

Na pročelju lepo ohranjene vile Triglav, ki stoji na vzpetini poleg Vrtca Bled, le redki opazijo spominsko ploščo, posvečeno inž. Dušanu Serneču (1882-1952).

Vilo je dal leta 1906 postaviti ljubljanski veletrgovec s steklom in porcelanom Franc Kollmann (1839-1908). Po rodu je bil z Zgoše pri Begunjah, tako kot ustanovitelj tvrdke Franc Resman, ki ga je, ker je bil sam brez otrok, posinovil. Trgovino je za njim uspešno vodil sin Robert (1872-1932), velik dobrotnik in soustanovitelj Narodne galerije.

Leta 1917 je vilo Triglav Robert Kollmann prodal elektrotehniškemu inženirju Dušanu Serneču. Kot vodilni elektrotehnični strokovnjak takrat še avstro-ogrske vojvodine Kranjske se je Serneč tudi na pobudo vplivnega deželnega poslanca dr. Evgena Lampeta zavzel za elektrifikacijo dežele. Postal je prvi ravnatelj (1913-22) novo ustanovljenega podjetja Kranjske deželne elektrarne, ki so kot prvo postavile elektrarno Završnico pri Žirovnici. **25. februarja 1915, še za časa cesarja Franca Jožefa I., je tako predvsem po Sernečevi zaslugi na Bledu zasvetila električna luč.** Na to so še pred leti spominjali kranjski deželni grbi z orlom s polmesečem na prsih, ki so bili vzdani v transformatorje, npr. na Rečici in na Koritnem.

Dušan Serneč je izhajal iz številne, zelo zavedne slovenske odvetniške družine iz Maribora. Leta 1905 je diplomiral v Gradcu in se nato izpopolnjeval v Franciji in Nemčiji. Pozneje je predaval na Tehnični fakulteti v Ljubljani. Leta 1929 je postal prvi ban Dravske banovine,

ki je obsegala slovensko ozemlje znotraj Kraljevine Jugoslavije. Inž. Serneč je bil kar trikrat minister v kraljevi vladi, po letu 1931 pa je izstopil iz SLS ter živel kot zasebnik. Po napadu na Jugoslavijo 6. aprila 1941 se je priključil OF. V septembru 1943 se je z družino umaknil najprej v Bazo 20 v Kočevskem Rogu, nato pa v Črnomelj. Na 2. zasedanju AVNOJ-a v Jajcu 29. nov. 1943 je bil med 17 slovenskimi člani z njim tudi Josip Rus z Bleda. Dušan Serneč je bil zadolžen za finance. Z osvobojenega ozemlja je poletel najprej na otok Vis, od tam pa oktobra 1944 v že osvobojeni Beograd. V prehodni vladi Tito – Šubašić je bil imenovan za enega od treh namestnikov kralja Petra, ki je, čeprav zakoniti vladar, živel v izgnanstvu v Veliki Britaniji. Z 29. novembrom 1945, ko je bila razglašena Federativna ljudska republika Jugoslavija, je Dušan Serneč sklenil politično kariero. Med vojno zaseženo vilo Triglav si je uspel priboriti nazaj. Umrli je leta 1952. V zakonu so se mu rodili štiri otroci, od katerih se je hči Tatjana poročila z generalom Jakom Avšičem, hči Boža pa s slavistom, vodilnim slovenskim dialektologom Tinotom Logarjem. Njegov sin, prav tako Tine Logar, je bil dolga leta uspešen založnik. Blejski knjižnici je podaril vrsto dragocenih knjig.

415 LET CERKVICE SVETE TROJICE V SEBENJAH

Marjan Zupan

Letos mineva 415 let od posvetitve prvotne kapele Svete Trojice v Sebenjah. Gradnjo je oskrbela Ana Marija Thurn Valsassina, radovljjska grofica, žena barona Lenkoviča in mati zadnjega Lenkoviča, Franca, ki je padel v boju s Turki pri Klisu v Dalmaciji. Grofica je med gradnjo kapele umrla. Pokopali so jo v kripto gorjanske cerkve. Ko je bila kapela v Sebenjah dozidana in posvečena, so jo 26. novembra 1608 prenesli v kripto sebenjske kapele. Najprej so v dopoldanskih urah v Sebenje prenesli posmrtne ostanke grofice, nakar je imel škof To-

maž Hren sveto mašo. Kosilo so imeli v mežnariji. Po kosilu je bilo birmanih čez petdeset birmancev. Škof Tomaž hren se je po končanem obredu napotil v Grimšče, kjer si je ogledal dva nova stranska oltarja v cerkvi Sv. Andreja na Turnču. Maševal je tudi na Blejskem otoku, kjer je ob tej priložnosti birmal več otrok. Med njimi so bile hčere graščaka, ki jim je bila za botro grofica Meta Lenkovič. Prvotni kapeli so kasneje dozidali zvonik in prostor pred vhodom, s tem je objekt postal imenitna cerkva, stoječa vrh ledeniške morene. Slovesnost ob 300 letnici cerkve se je vršila 25. novembra, 1908. Vodil jo je ljubljanski knezoškof Anton Bonaventura Jeglič. Ob tej priložnosti je knezoškof v rakvi cerkve pregledal posmrtne ostanke grofice. Med prijetnim zvonjenjem so se navzoči odpravili v Gorje, kjer je svete zakramente prejelo veliko število vernikov. Za tem so se v sprevedu napotili skozi Sp. Gorje in Podhom v Sebenje. Pred cerkvijo Sv. Trojice je bila napravljena prižnica iz katere je množica prisotnih poslušala slavnostno pridigo. Slovesnost ob 400 letnici

Marjan Zupan, razglednica, posvečena 400 letnici cerkvice Sv. Trojice v Sebenjah

cerkvice se je vršila v nedeljo, 14. decembra, 2008. Slavje je vodil ljubljanski nadškof in metropolit msgr. Alojz Uran. Slovesnost se je pričela z orisom zgodovine cerkvice in kraja, sledila je Sv. maša, za tem pa se je pred cerkvijo odvilo prijetno družabno srečanje prisotnih. »Sebenjska lepota«, kot je včasih poimenovana cerkva Sv. Trojice v Sebenjah, poleg imenitne arhitekture iz katere se zrcali utrjen stolp iz grba rodbine Thurn, skriva še katero zanimivost. V nje oltar je namreč vzidanih toliko svetinj, kot menda nikjer drugod, ponaša pa se tudi z najstarejšim malim zvonom na Gorenjskem, ki ima obliko Tirolskega klobuka in po mnenju zgodovinarjev izvira iz 15., ali celo 14. stoletja. Naj imenitna cerkva Sv. Trojice v Sebenjah služi svojemu poslanstvu in v blagor ljudem tudi v bodoče.

KDO GA PREPOZNA?

Prosimo bralce, da sporočijo ime prepoznane osebe na fotografiji na naslov: muzejskodrustvobled@gmail.com

Leopold Kolman

Številni prebivalci Bleda so me ustavili in povedali, da so na fotografiji prepoznali Polda Kolmana. Slavica Z. Ažman je pristrčno napisala: »Le kdo ga ne bi! Legenda Bleda, naš Poldo. Vsi gostinci smo delovna oblačila čistili pri njem. Poleg prijazne besede, si dobil še kakšno »novičko«, ni pa zmanjkalo tudi sočnih »štosov«, ki jih je Poldo pospremil s svojim značilnim nasmeškom. Danes je težko najti takšnega človeka, ki je s srcem in dušo povezan z ljudmi in krajem in ponosen na svoj Bled. Tudi mi smo ponosni, da ga poznamo.« Pisno so sporočili, da ga poznajo še: Tina Soklič, Brane Marolt, Janez Smerkolj, Brane Ambrožič, Janez Šefman, Jernej Kocjančič in Huberto Široka in mnogi drugi.

PREPOZNAVAN

ISSN 2712-4541

9 772712 454105 1

OBČASNIK RAZGLEDI, 16/2023 - Izdajatelj Muzejsko društvo Bled, Bodešče 12, 4260 Bled, www.mdbled.si, e-pošta: muzejskodrustvobled@gmail.com. Odgovorni urednik: Srečo Vernig, uredniški odbor: Drago Bregant, Damjan Mulej, Niko Mučič, Srečo Vernig, Marjan Zupan, Janez Bizjak, Janez Hudovernik. Občasnik izhaja štirikrat letno, brezplačno ga prejemo vsi naslovniki v občini Bled in Gorje, v nakladi 4200 izvodov. Oblikovanje: Niko Mučič, CUT Bled, tisk: Antus Jesenice. Občasnik RAZGLEDI Muzejskega društva Bled je vpisan v razvid medijev Ministrstva za kulturo RS pod zaporedno št. 2332. **Muzejsko društvo Bled ima status nevladne organizacije na področju kulture.**